

Zadeva C-687/23

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

15. november 2023

Predložitveno sodišče:

Tribunal Supremo (Španija)

Datum predložitvene odločbe:

2. november 2023

Pritožnik:

D. E.

Nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Banco Santander, S. A.

TRIBUNAL SUPREMO (VRHOVNO SODIŠČE), PRVI SENAT ZA CIVILNE ZADEVE.

[...] (ni prevedeno) [postopkovne navedbe]

TRIBUNAL SUPREMO (VRHOVNO SODIŠČE)

senat za civilne zadeve

Sklep št. /

[...] (ni prevedeno) [člani Sodišča]

V Madridu, 2. novembra 2023.

[...] (ni prevedeno) [sodnik poročevalec]

DEJANSKO STANJE

PRVIČ.- *Upoštevno dejansko stanje.*

1. - Družba Banco Popular Español, S.A. (v nadaljevanju: Banco Popular), je izdala „zadolžnice Popular I/2010, konvertibilni kapital 8 %“ (imenovane tudi „podrejene zadolžnice, zamenljive za podrejene obveznice Banco Popular Español, S.A. I/2009“).

Oseba D. E. je 3. oktobra 2009 kot edini poslovodja družbe Lera Blava S. L. U. vpisala 15 teh zamenljivih zadolžnic v skupnem znesku 15.000 EUR.

Maja 2012 se je oseba D. E., prav tako kot zastopnica družbe Lero Blavo, S. L. U., strinjala z zamenjavo teh podrejenih zadolžnic I/2009, ki so zapadle oktobra 2013, za druge obvezno zamenljive podrejene zadolžnice (II/2012), ki so zapadle novembra 2015.

Družba je 14. januarja 2013 kot plačilo zaostalih plač na osebo D. E. prenesla imetništvo teh zamenljivih zadolžnic, banka pa je 22. februarja 2013 izdala soglasje k tej spremembi imetništva zadolžnic na ime osebe D. E.

Te obvezno zamenljive podrejene zadolžnice (II/2012) so bile 25. novembra 2015 obvezno zamenjane za delnice družbe Banco Popular.

2. - Evropska komisija je 7. junija 2017 sprejela Sklep (EU) 2017/1246 o odobritvi sheme za reševanje za Banco Popular Español S.A. (UL 2017, L 178, str. 15); Enotni odbor za reševanje (EOR) je sprejel Sklep SRB/EES/2017/08, ki je sprožil shemo za reševanje družbe Banco Popular.

Instrument za reševanje je bil sestavljen iz prodaje podjetja s prenosom delnic na kupca, družbo Banco Santander, ki jih je kupila za vrednost 1 EUR.

Sklep EOR SRB/EES/2017/08 je bil izvršen s sklepom Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (sklad za urejeno prestrukturiranje bank, Španija) z dne 7. junija 2017 – kot izvršnega organa za reševanje v skladu s členom 2(1)(d) Ley 11/2015, de 18 de junio (zakon 11/2015 z dne 18. junija 2015) – (v nadaljevanju: FROB) (BOE št. 155 z dne 30. junija 2017, str. 55470).

FROB se je odločil zmanjšati osnovni kapital banke Banco Popular Español na nič eurov (0 EUR) z odpisom vseh delnic v obtoku, da bi ustvaril obvezno prostovoljno rezervo. V tistem trenutku je oseba D. E. prenehala biti imetnica delnic, ki jih je pridobila kot zamenjavo za vpisane zadolžnice, ne da bi prejela kakršno koli protidajatev.

3. - Posledično je v skladu z ukrepi za reševanje, ki jih je FROB sprejel v okviru izvrševanja sklepa EOR, družba Banco Santander pridobila vse novo izdane delnice družbe Banco Popular, katerih izdaja je bila posledica pretvorbe instrumentov dodatnega kapitala v novo izdajo delnic, o kateri je bilo odločeno v tem reševanju. Družba Banco Santander je nato leta 2018 z združitvijo s pripojitvijo družbe Banco Popular postala univerzalna naslednica družbe Banco Popular, katere pravna osebnost je prenehala.

DRUGIČ.- *Sodni spor, v okviru katerega je bilo predloženo vprašanje za predhodno odločanje. Prvo- in drugostopenjska odločba.*

1. - Oseba D. E. je oktobra 2016 vložila tožbo proti družbi Banco Popular, v kateri je predlagala, da se zaradi zmote pri soglasju pridobitev zamenljivih podrejenih zadolžnic ugotovi za nično in se naloži vračilo prvotno vložnega zneska (15.000 EUR), skupaj z zakonskimi obrestmi, obračunanimi od vpisa produkta. Podredno je predlagala plačilo odškodnine zaradi neizpolnitve zakonske obveznosti banke, da posreduje informacije v zvezi z vpisom teh vrednostnih papirjev leta 2009 in v zvezi z njihovo poznejšo zamenjavo leta 2012. Tožeča stranka [na prvi stopnji] svoj zahtevek utemeljuje s pomanjkljivim trženjem produkta glede na zahteve iz ureditve MiFID.

2. - Prvostopenjsko sodišče, ki je odločalo o sporu, je predlogu ugodilo in ugotovilo ničnost vpisa obvezno zamenljivih podrejenih zadolžnic.

3. - Tožena banka je zoper to sodbo vložila pritožbo, Audiencia Provincial (sodišče province, Španija) pa je pritožbi ugodilo, ker se je strinjalo z ugovorom glede neobstoja procesnega upravičenja osebe D. E.

TRETJIČ.- *Kasacijska pritožba, o kateri odloča Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) in v okviru katere je bilo odločeno, da se vložita ta predlog za sprejetje predhodne odločbe.*

1. - Tožeča stranka [na prvi stopnji] je vložila kasacijsko pritožbo zoper sodbo Audiencia Provincial (sodišče province). Pritožba se pri izpodbijanju osredotoča na odločitev o zavrnitvi procesnega upravičenja z obrazložitvijo, da je prenos imetništva vrednostnih papirjev družbe na njenega poslovodjo in edinega družbenika veljaven.

Če bi bilo treba temu pritožbenemu razlogu ugoditi, bi bilo treba odločiti o ničnosti pridobitve podrejenih zadolžnic I/2009 in njihovi poznejši zamenjavi za druge obvezno zamenljive podrejene zadolžnice (II/2012).

2. - Sodišče se je med obravnavo pritožbe odločilo, da stranke zasliši o možnosti vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču. Obe stranki sta nasprotovali vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Četrtrič.- [...] (ni prevedeno) [navedba strank in njihovih zastopnikov].

PRAVNA PODLAGA

PRVIČ.- *Pravo Evropske unije*

Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe dopolnjuje vprašanje, ki je bilo postavljeno s sklepom z dne 15. decembra 2022. Zadevna ureditev prava Evropske unije, ki jo zgolj navajamo, je enaka:

(a) Člen 34(1)(a) in (b) Direktive 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljevanju: Direktiva 2014/59/EU);

(b) člen 53(1) in (3) Direktive 2014/59/EU in

(c) člen 60(2)[, prvi pododstavek,] točke (a), (b) in (c) Direktive 2014/59/EU.

Direktiva 2014/59/EU je bila v špansko pravo prenesena z Ley 11/2015, de 18 de junio, de recuperación y resolución de entidades de crédito y empresas de servicios de inversión (zakon 11/2015 z dne 18. junija 2015 o sanaciji in reševanju kreditnih institucij in investicijskih podjetij; v nadaljevanju: zakon 11/2015), v katerem je več določb, ki so enake ali podobne določbam iz navedene direktive, ki so navedene v zgornjih alineah.

Vprašanje se umešča tudi v sodno prakso, ki izhaja iz sodbe Sodišča z dne 5. maja 2022 v zadevi C-410/20 (EU:C:2022:351).

DRUGIČ.- *Utemeljitev predloga za sprejetje predhodne odločbe. Dvomi, ki izhajajo iz sodbe Sodišča Evropske unije z dne 5. maja 2022 (C-410/20)*

1. - Španska sodišča so različno razlagala različne določbe Direktive 2014/59/EU v zvezi z ukrepi za reševanje družbe Banco Popular, kar je pripeljalo do različnih rešitev sporov. To je povzročilo veliko število kasacijskih pritožb pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) v zvezi s tem vprašanjem.

2. - V sodbi Sodišča z dne 5. maja 2022 v zadevi C-410/20 (EU:C:2022:351) je bilo razsojeno, kakšna mora biti razlaga določb člena 34(1)(a) v povezavi s členom 53(1) in (3) ter členom 60(2), prvi pododstavek, točki (b) in (c), Direktive 2014/59/EU v zvezi s (i) tožbami zaradi odgovornosti za informacije, ki jih vsebuje prospekt, in tožbami za ugotovitev ničnosti pogodbe o vpisu delnic družbe Banco Popular, (ii) pridobljenih v okviru javne ponudbe za vpis, (iii) ki so bile predmet odpisa v postopku reševanja te banke, (iv) ki so jih vložili tisti, ki so bili imetniki takih delnic družbe Banco Popular pred začetkom postopka reševanja.

3. - V postopku v glavni stvari, v katerem je bil vložen ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, podrejene zadolžnice, obvezno zamenljive za delnice družbe Banco Popular I/2009, in njihova poznejša zamenjava za druge obvezno zamenljive zadolžnice (II/2012), ne ustrezajo nobenemu od instrumentov dodatnega kapitala, ki so bili odpisani ali izbrisani zaradi sheme za reševanje družbe Banco Popular. Vendar so bile te zadolžnice 25. novembra 2015 zamenjane ali konvertirane v delnice družbe Banco Popular v skladu s pogoji izdaje, ki so ji pripadali (serija II/2012). Tožeča stranka [na prvi stopnji] je imela te delnice v lasti od datuma zamenjave do 7. junija 2017, ko so bile skupaj s

preostalimi delnicami, ki so sestavljale osnovni kapital, odpisane zaradi sheme za reševanje družbe Banco Popular.

Ker so bile te obveznice zamenjane za delnice družbe Banco Popular 25. novembra 2015, to je pred sklepom o reševanju banke (7. junij 2017), se zdi, da učinek sheme za reševanje vpliva tudi na delnice, ki jih je v tej menjavi pridobila tožeča stranka [na prvi stopnji], in ki jih je imela na datum reševanja, posledica česar je bil odpis, saj je bil prvi ukrep za reševanje pripravljalnega odbora FROB z dne 7. junija 2017 „zmanjšati trenutni osnovni kapital v višini dveh milijard osemindvetdeset milijonov štiristo devetindvajset tisoč in šestinštirideset EUR (2.098.429.046,00 EUR) na 0 EUR z odpisom vseh njenih delnic, ki so trenutno v obtoku [...]“, ne glede na naslov pridobitve delnic.

V tem sporu se nam poraja dvom, deloma enak tistemu, ki je bil predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe, vložene s sklepom z dne 15. decembra 2022. Poraja se dvom o obsegu učinka oprostite družbe Banco Santander kot univerzalne naslednice družbe Banco Popular kakršne koli obveznosti ali odgovornosti, zlasti v zvezi s terjatvijo ali pravico, ki bi izhajala iz sodne odločbe, s katero bi bila ugotovljena ničnost vpisa obvezno zamenljivih podrejenih zadolžnic I/2009 in tistih, ki so bile pozneje pridobljene z zamenjavo II/2012, ter s katero bi bilo odrejeno vračilo zneskov, ki so bili prvotno plačani za pridobitev teh zadolžnic (15.000 EUR), ob upoštevanju, da te podrejene zadolžnice, zamenljive za delnice, niso del instrumentov dodatnega kapitala, na katere se nanašajo ukrepi za reševanje družbe Banco Popular, so pa bile na koncu – pred sprejetjem navedenih ukrepov za reševanje – konvertirane v delnice navedene banke v skladu z določili njihove izdaje.

V obravnavanem primeru je razlika, ki upravičuje razširitev predhodno predloženega vprašanja za predhodno odločanje, v tem, da je bila tožba za ugotovitev ničnosti vložena pred koncem postopka reševanja banke. Tako se v tej zadevi pojavlja dvom o tem, ali bi bila ta terjatev ali pravica obveznost, za katero velja člen 53(3) Direktive, ker je bila tožba vložena pred koncem postopka reševanja banke, glede na izjemo, določeno v tej določbi v zvezi z „nezapadlimi obveznostmi“.

Vprašanje se postavlja, ker, kot je poudarjeno v sodbi Sodišča z dne 5. maja 2022, člen 53(3) Direktive 2014/59/ES določa, da se „če organ za reševanje glavnico obveznosti ali preostali neporavnan znesek v zvezi z obveznostjo zmanjša na nič, vse **obveznosti ali terjatve v zvezi z njo, ki v času reševanja niso obračunane**, obravnavajo kot izpolnjene za vse namene in niso dokazljive v nobenem nadaljnjem postopku v zvezi s kreditno institucijo ali investicijskim podjetjem v postopku reševanja ali katero koli institucijo naslednico v katerem koli nadaljnjem prenehanju“ [poudarek dodan]. V isti sodbi Sodišča je poudarjeno, da člen 60(2) te direktive v zvezi z določbami o odpisu ali konverziji kapitalskih instrumentov določa, da „če se odpiše glavnica zadevnega kapitalskega instrumenta: [...] (b) v okviru zneska instrumenta, ki je bil odpisan, ali v zvezi z njim **ne ostane nobena obveznost** do imetnika zadevnega kapitalskega instrumenta, **razen že zapadlih**

obveznosti in obveznosti za odškodnine, ki lahko nastanejo zaradi pritožbe, s katero se izpodbija zakonitost izvajanja pooblastila za odpis“ [poudarek dodan].

4. - V sporu o glavni stvari, na katerega se nanaša ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, so zamenljive obveznice zapadle in bile konvertirane v delnice pred začetkom postopka reševanja družbe Banco Popular, tožba za ugotovitev ničnosti pa je bila tudi vložena pred začetkom tega postopka reševanja.

5. - Kot je že bilo navedeno, sodba Sodišča Evropske unije z dne 5. maja 2022, čeprav se nanaša na „osebe, ki so delnice kupile v okviru javne ponudbe navedene institucije ali podjetja za vpis pred začetkom takega postopka reševanja“, vsebuje nekatere ugotovitve, ki so pomembne za primer, kakršen je obravnavani.

Na eni strani je v njej poudarjeno, da morajo v skladu s členom 34(1)(a) in (b) Direktive 2014/59 „delničarji – in šele nato upniki – kreditne institucije ali investicijskega podjetja v postopku reševanja prvi prevzeti izgube, nastale zaradi navedenega postopka“. Natančneje, člen 53(3) Direktive 2014/59/EU določa, „da se, če organ za reševanje glavnico obveznosti ali preostali neporavnan znesek v zvezi z obveznostjo zmanjša na nič, vse **obveznosti ali terjatve v zvezi z njo**, ki v času reševanja **niso obračunane**, obravnavajo kot izpolnjene za vse namene in niso dokazljive v nobenem nadaljnjem postopku v zvezi s kreditno institucijo ali investicijskim podjetjem v postopku reševanja ali katero koli institucijo naslednico v katerem koli nadaljnjem prenehanju“ (točka 33).

Nato je dodano, da „[č]len 60 Direktive 2014/59/EU, ki se nanaša na odpis ali konverzijo kapitalskih instrumentov, v odstavku 2, prvi pododstavek, točka (b), določa, da do imetnika kapitalskih instrumentov, odpisanih na podlagi odločitve o reševanju, ne ostane nobena obveznost, **razen že zapadlih obveznosti** in obveznosti za odškodnine, ki lahko nastanejo zaradi pritožbe, s katero se izpodbija zakonitost izvajanja pooblastila za odpis“.

V španskem pravu „obračun“ [*devengo*] pomeni trenutek, ko nastane pravica zahtevati izpolnitev obveznosti. In „zapadlost“ [*vencimiento*] pomeni konec roka, določenega za izpolnitev obveznosti, po katerem obveznost postane izvršljiva.

Na drugi strani pa se v obravnavani zadevi morebitna naložitev vračila zneska za pridobitev zamenljivih obveznic kot posledice ugotovitve ničnosti vpisa in poznejše zamenjave, ne nanaša na kakršno koli obveznost, ki bi izhajala „iz izvajanja pooblastila za odpis“, temveč iz trženja finančnih produktov, katerih del je prvotno bila naložba. Povedano drugače, ni posledica izgube vrednosti naložbe zaradi odpisa delnic, ampak izvira iz obveznosti, ki izhajajo iz začetnega vpisa zadolžnic, ki so bile pozneje konvertirane v delnice.

V tem smislu dejstvo, da je morebitna restitucijska terjatev nastala zunajsodno (in jo je zato treba šteti za obračunano) in je zapadla (zaradi poteka roka), ni nezdržljivo z njeno opredelitvijo kot „pogojna terjatev“ do njene dokončne sodne razglasitve (ali izključitve), in zato bi se zdelo smiselno, da se lahko terjatve v tem položaju (v dejanskem ali potencialnem sodnem postopku) upoštevajo pri

preudarnem vrednotenju obveznosti podjetja, od katerega se zahtevajo odškodnine ali povračila zaradi trženja teh istih finančnih produktov.

6. - Če bi se štelo, da te obveznosti, ki izhajajo iz morebitne odgovornosti za trženje podrejenih zadolžnic, nujno zamenljivih za delnice, v nobenem primeru niso del „zapadlih obveznosti“, na katere se nanaša izključitev razbremenilnih učinkov odpisa iz člena 60(2)[prvi pododstavek,] točka (b), Direktive 2014/59, ali obveznosti ali terjatev, ki so v času reševanja družbe Banco Popolar že obračunane v smislu člena 53(3) Direktive 2014/59, oseba D. E. ne bi imela upravičenja za vložitev tožbe zoper družbo Banco Santander, v zvezi s katero še poteka kasacijska pritožba, o kateri mora odločiti to sodišče.

IZREK

SODIŠČE JE SKLENILO: [...] (ni prevedeno) Sodišču Evropske unije se predložita ti vprašanji za predhodno odločanje:

Ali je treba določbe člena 34(1)(a) in (b) v povezavi z določbami člena 53(1) in (3) ter člena 60(2), prvi pododstavek, točki (b) in (c), Direktive 2014/59/EU razlagati tako, da bi se lahko morebitna terjatev ali pravica, ki bi izhajala iz tega, da se subjektu, ki je nasledil družbo Banco Popolar, naloži plačilo odškodnine na podlagi tožbe za ugotovitev odgovornosti zaradi trženja finančnega produkta (podrejene zadolžnice, nujno zamenljive za delnice iste banke), ki ne spada med instrumente dodatnega kapitala, vključene v ukrepih za reševanje družbe Banco Popolar, ki so bili pretvorjeni v delnice banke pred sprejetjem ukrepov za reševanje banke (7. junija 2017), štela za obveznost, za katero velja določba o odpisu ali izbrisu iz člena 53(3) Direktive 2014/59, kot „neobračunana“ obveznost ali terjatev, tako da bi prenehala in se ne bi mogla uveljavljati zoper družbo Banco Santander kot naslednico družbe Banco Popolar, če je bila tožba, iz katere bi izhajala ta odškodninska obveznost, vložena **pred koncem** postopka reševanja banke?

Ali pa je, nasprotno, navedene določbe treba razlagati tako, da navedena terjatev ali pravica pomeni „obračunano“ obveznost (člen 53(3) Direktive) ali „že zapadlo obveznost“ v trenutku reševanja banke (člen 60(2)[prvi pododstavek,] točka (b)) in da je kot taka izključena iz učinkov prenehanja ali izbrisa teh obveznosti ali terjatev, ter bi se zato lahko uveljavljala zoper družbo Banco Santander kot naslednico družbe Banco Popolar, če je bila tožba, iz katere bi izhajala taka odškodninska obveznost, vložena **pred koncem** postopka reševanja banke?

[...] (ni prevedeno) [končne postopkovne navedbe in podpisi sodnikov]